

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Hegyedévre	4 .
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 .
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszadéltat vagy megvásárolja nem vállalunk.

Előzetesek és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 kor.

NAGYVÁRAD, december 19.

Tisza mint Petur bán.

Volt idő, a mikor Biharmegye büszke volt Tisza Istvánra. Előkelő modoru ur volt, a ki mikor támadott is, tudott ur maradni. Az osztrák miniszterelnökkel szemben olyan pompásan csatázott, hogy egy ország tapsolt hozzá.

Hanem hát ez csak volt. Volt valahol a budai hegyek alján. Mire Tisza a bihari rónára ért és itt rekedt, azóta bezeg más lett ő is.

Valamikor megjelent a mi lapunkban egy cikk. Az öreg Tiszáról szólt, meg a Tisza folyóról. Ott ered az utóbbi a hegyek közt, szabad levegőben, bércek ölében. Büszkén rohan alá a sziklák között s tiszta hullámaiban gyönyörködve nézi magát a nap... Mikor pedig a sikra ér a Tisza, zavaros lesz, meglassul és sekélyes lesz.

Azt a cikket bátran le lehetne nyomtatni ma is, mikor a fiatal Tisza szomorú elsekélyesedéséről beszélhetünk. Igaz szomorúsággal irhatnók meg a cikket újra, mert kit ne szomorítana el e látvány, mikor egy országos szerepre hivatott nagy elme, sokat tapasztalt, eszes, nagy politikus a parlamentből kisszerű viszonyok közé szorul és nem tud meg-

nyugodni a nemzetnek általa provokált itéletében.

Az új éra főispánja ellen vonult fel Tisza a megyeházára, ahol bizony más tónusban beszélt, mint egykor az előkelő idegenül. Nagyon geszti hang volt a miniszterelnöki finom ötletek után.

Hát ezért rendelte be Tisza a gárdát, a mely nem hal meg, de megadta magát? Ezért kellett bejönni falusi jegyzőknek, a szolgabíróknak, az egész régi Tisza-párti apparátusnak, hogy a nemzeti kormány főispánja ellen védjék a vármegye autonómiáját.

Szerettük volna látni ezt a nagy tömeget ezelőtt egy évvel. Szerettük volna hallani vezéreit, mi a véleményük a magyar alkotmány elkobzásáról? Hallgattak. Tisza Geszten, a pártelnök Telegden, a panaszkodó, kesergő alispán Nagyváradon.

Akkor hasztalan vártuk fellépésüket, hiába lestük szavukat, pedig a magyar alkotmány jogosan elvárhatta volna Beöthy Ödön vármegyejétől. Most eljöttek kellemtellenkedni az új korszak embereinek.

Bizony-bizony mást várt ez az ország és ez a vármegye Tisza nagy tehetségétől és pártjának hatásától. A változott viszonyok között is nyílnék tér Tisza István gróf számára.

Kár, hogy ő jobbnak tartja a haragos Petur bán szerepét játszani.

Petur bán? Nem biz az Csak a rónára ért Tisza. Zavaros és sekélyes.

A megyegyűlés.

Már előre hirdették, hogy nagy esemény lesz Biharmegye téli közgyűlésén. A régi klikk újabb támadást intéz az új rendszer képviselője: a főispán ellen s a régi rendszer belső embere: az alispán mellett.

Tegnap megtörtént a támadás a megyegyűlésen s Tisza István vállalkozott a szerepre, hogy a berendelt jegyzők és szolgabírák előtt a vádlottak padjára állítsa a főispánt.

A klikk megtette a kötelességét, de a megye közönsége nem felejt egyhamar s midőn Tisza a kísértetet felidézte, a megye közönségének eszébe jut sok minden, amit a Tiszák vezetése alatt 30 évig elkövetett a biharmegyei szabadelvűpárt nevében a klikk.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Reggel 9 órakor Glac Antal főispán röviden megnyitotta a közgyűlést.

Az alispán jelentése.

Keszthelyi Zoltán főjegyző felolvasta az alispán időségi jelentését, amelyben megemlékezik az időjárásról, a közegészségügyről. A fertőző betegségek közül a vörheny és a hasi-hagymáz lépett fel nagyobb számmal, a többi csak szórványosan jelentkezett. Az adók befizetése kedvezőbb volt. A gazdasági állapot kielégítő, sőt elég jó volt, a termés tekintetéből.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Látományok.

— Angolból. —

Egy jó ismerősömnek nagy háza van Anglia egyik déli megyéjében. Dacára nagyságának csakis »tanyai háznak» neveztük, habár ez az elnevezés nagy ellentétben állott külsejével. Egy része még VII. Henrik uralkodása alatt épült és az utódok, mikor kibővítették, betartották a már elkezdett stílust és aszerint folytatták az építést.

Mint gyermek sokszor töltöttem hosszabb időt e házban. Rajongtam érte ódisága miatt. Váratlan kanyarulatait, sok felesleges lépcsője miatt nagyon különösnek találtam, a falak közötti hézagok pedig kitűnő búvóhelyül szolgáltak részünkre, mikor a szünórákban a gyerekekkel játszadoztunk. Ha meguntuk a játszást, leültünk beszélgetni, de rendszeren csak halkán, suttogva, mert keserű tapasztalatok árán tanultuk meg, hogy bármilyen titokban is beszélgettünk, mégis meghallották azt, hol a cselédek, hol a szülők a szalonban.

Egyszer, mikor a kályhás egy kályhát helyeztet át a helyéről más helyre, a falban egy lépcsőt fedezett föl, amelyről senki se tudta megmondani, hogy hová vezet. Mi se sokat tűnődöttünk rajta, mert ha rablókra gondoltunk, azt hittük, hogy azok csakis a kéményen át jöhetnek be. Ha pedig törpék által őrzött kincsekről álmodoztunk, azokat csakis a bányákban gondoltuk feltalálhatónak.

Egyszer Godfried — nem a legidősebb, de a legnagyobb fiú — arról kezdett panaszkodni, hogy éjjel nem tud aludni, mert egy páncélos ruhába öltözött férfi, igen nagy lármával sétál az ajtaja előtt. De ideges, érzékeny gyerek volt és a cselédek még arra sem vállalkoztak, hogy míg elalszik, az ágya mellett maradjanak. Sőt még a nővérei és én sem igen sajnálkoztunk fölötte, mikor elmondta, hogy hallani ugyan mindig hallja a páncélos ember lépteit, de látni még csak egyszer látta.

— Nem ismerem és félek tőle — nyöszörögte panaszosan a kis fiú.

Nemsokára ezután hét éves lettem és egy napon nekem is volt látományom.

A gyermekszobától nem messze egy folyosó vezetett keresztül a házon. Mihelyst délutáni

hat óra elérkezett, néma és kihalt lett ez a folyosó, mert a cselédek közül egyetlenegy sem mert keresztül menni rajta. Egyik végén magas, keskeny ablak volt, innen jobbra nyílt két ajtó és a folyosó legelső fordulójánál a gyermekszoba ajtaja következett.

Egy este tovább maradtam fenn, mint rendszeren. Mikor ez kitudódott, rám parancsoltak, hogy gyorsan menjek aludni. Minthogy a gyermekszobába leghamarább azon a folyosón lehettem eljutni, arra irányoztam lépteimet. De amint a folyosóra értem, hirtelen megálltam: egy fiatal nő — akkor azt gondoltam, hogy a vendégek egyike — állott az ablak előtt. Várni látszott valamire, Lámpa nem függött a folyosón, de a holdfény bevilágított s láttam, hogy az ifjú nő gyönyörű, arca könnyes volt. Fején aranykorona csillogott és kék-fehér színben ragyogó ruhájának a kelméjét nem tudtam magamnak megmagyarázni.

Mialatt félénken meghuzódtam a fal mellett, a fiatal nő ajkaihoz szorított valamit, azután kidobta azt az ablakon. Ugyan e pillanatban lödögés hallatszott fel az udvarról és a fiatal nő a lépcső felé iramodott. Mire széjjel néztem,

Vizmentes vadász Halina csizmák a legjobb kivitelben.

Eigner Ede és Társa

kizárólagos cipő áruházában

— Nagyvárad, Bémer-tér. —

Kobrak cipők egyedüli raktára!

Különlegességek női- férfi- és gyermek cipőkben a legegészségesebb és legjobb kivitelben. Gummi sárcipők- és Csizmák nagy választékban.

— Szolid kiszolgálás! —

1752. Szabott árak!

Vidéki és helybeli telefon 695

Az alispán panaszkodik.

A jelentés végén két dolgot említ fel az alispán. Bejelenti, hogy a főispán rendeletet adott ki, amelyben megengedi, hogy dr Kemény Jenő cséffai körorvos Nagyszalontán lakjék. Ez ellen az alispán a belügyminiszterhez előterjesztéssel élt, mert sérti a törvényt és a megyei önkormányzatot. — A másik panasz az az alispánnak, hogy a főispán kérte, miszerint minden fontosabb ügyet mutassanak be hozzá s referálják. Az alispánnak kötelessége minden beavatkozást a közigazgatásba visszautasítani. A főispán intézkedése sérti a vármegye autonóm jogát. Ez iránt is előterjesztést tett az alispán a belügyminiszterhez, de választ nem kapott. A minisztertől újabb rendeletet kapott, amely szerint a cséffai orvoslakás ügye tárgyatlan, mivel az orvos már lakást bérelt Cséffán.

Tisza támadása.

Gróf Tisza István szólott a jelentéshez. Két esetről emlékezik meg az alispán jelentése, amely Biharvármegyében precedens nélkül áll. 40 év óta nem volt példa, hogy a főispánnal szemben előterjesztéssel kellett volna élni.

Egy hang: Elég szomorú az alispánra!

Tisza István: Volt idő, mikor a fő- és alispán nézete nem egyezett, de volt a főispánban törvénytisztelet és ismerte a törvényeket. A tavaszi politikai viszonyok változása más állapotokat teremtett. Akik azelőtt a főispánnal szemben voltak, most ellenpártra nem találtak a törvényhatóságban. Most csak a függetlenségi párti szervezet van itt, a volt szabadelvűpárt semmiféle pártpolitikát nem üz, (közbeiktás: Nyiltan!) csak vigyáz az önkormányzatra. Éppen most nem kell a pártpolitikát belevinni az önkormányzatba. Azonban minden lépten-nyomon találkozunk azon animozitással, melylyel a hatalmon levők a pártjukhoz nem tartozókkal szemben viselkednek. (Zaj. Ellentmondások.)

Elnöklő főispán csendet kér. Hogy ki mit mond, ő bírálja el. A szónok minden-

esetre tudatában van annak, hogy mit mond.

Gróf Tisza István ezután hivatkozik a főispánnak Bihar-Diószegen tartott beszédére s abból citálja azon részt, hogy a jövőben ne a hivatalnokokkal, jegyzőkkel töltsék meg a törvényhatóságot, hanem független polgárokat válasszanak a vármegye törvényhatóságába. Nem helyesli a főispánnak ezen kijelentését s kéri, hogy a jövőben a tisztviselőkre ily méltatlan, alaptalan támadást ne tegyen. Nem kell ugyan neki megvédeni a megyei tisztikart, azok nem hagyják magukat megtéveszteni, de szó nélkül még sem hagyhatja, mert a tisztviselőket a vármegye közönségének bizalma hozta a törvényhatóságba. Ellenfeleihez szól; nem azokhoz, akik újabban mentek át abba táborba, mert ezek nyilatkozatai előtte nem bírnak értékkel, hanem azokhoz fordul, akikkel régen szembeállott. Ők mondják meg, hol és mikor látták a főispán által hangoztatott szolgai szellemet. A főispán el van telve a megyei törvényhatóság elleni bizalmatlansággal s így bele akar avatkozni az önkormányzat ügyeibe, s ebből a törvénytudás sem fészélyezi. A jövőre nézve kijelenti, hogy az orvosokra nézve sincs a kinevezésnél több joga a főispánnak, mint a többi tisztviselőkre. — A másik kérdés fontosabb. A törvény előírja a főispán jogkörét. A főispánnak szabad keze van s mindarról meggyőződhetik, ami az ellenőrzésre szükséges. De az iratokba való előzetes betekintés egyenesen előzetes cenzura volna. A tisztviselők hatásköre megvan határozva, éppen úgy a felelőssége is. Az előzetes cenzura az egész közigazgatás megakasztására vezetne és az önkormányzatot illusoriussá tenné. Indítványozza, hogy a közgyűlés az alispán eljárását, mellyel a vármegye önkormányzatát megvédte, helyesléssel fogadja. Mert nem hiszi, hogy a jelenlegi kormány, mely tüntetőleg hangoztatta a törvény és a magyar alkotmány meg-

védését, támogathatja az önkormányzat megsértését. Ezután a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

A vármegye közönsége midőn az alispán időszaki jelentését tudomásul veszi, elismerését és helyeslését fejezi ki az alispán azon eljárása fölött, hogy az önkormányzati jog védelmében a belügyminiszterhez előterjesztéssel élt s elvárja, hogy ezután is az 1886. évi XXI. t.-c 64. § c) pontja értelmében fog eljárni.

A beszédet zajosan éljenzették.

Nadányi Károly beszéde.

Nadányi Károly, a biharmegyei függetlenségi párt elnöke válaszolt röviden a támadásra. Tisza István azt mondja, hogy az alispán megvédte a megye önkormányzatát a főispán törvénytelen ségével szemben. Ezt nem most, midőn ok nem volt reá, kellett volna tenni, hanem lett volna akkor bő alkalm a alispánnak a vármegye autonóm jogának megvédésére, mikor a törvénytelen kormány lábba tiporta a vármegyék önkormányzatát, a nemzet alkotmányát és a tisztviselők jogát. Akkor kérdést is intézett szónok az alispánhoz, hogy mit szándékozik tenni, de ügyesen kitért az egyenes válasz elől. Ha akkor követi Abaujvármegye alispánjának hazafias példáját, az egész vármegye közönségének bizalmát érdemelte volna ki. Tisza indítványát károsnak tartja, mert nem helyesli, hogy egy bizottsági tag arra szólítsa fel a tisztviselőket, miszerint a főispán és alispán eljárását kritizálják. O az alkotmány ellenes időben a békéért nem akarta a tisztviselőket felhívni az ellenállásra. A beterjesztett határozati javaslatot nem fogadja el.

Dr Péchy Károly (Bihar) szintén hozzá akart szólni a bihardiószegi beszédhez, azonban a nagy zajban elállott a szótól.

A főispán nyilatkozata.

Glac Antal főispán szólott ezután az elene elhangzott vádaskodásra. Azzal kezdte beszédét, hogy csendben végig hallgatta Tisza

már eltűnt szemem elől és csodálkozva vettem észre, hogy az ablak is be van csukva.

Természetesen mindent elmondtam a pesztráknak, akik »haszontalan gyerekek» neveztek el, aki »csihessé teszi őket.» Másnap Lady Hayestől — a háziasszonytól — is magyarázatot kértem, de ő is bosszankodott és azt tanácsolta, hogy máskor a rendes uton menjek a gyermekszobába.

Azután nem láttam többet a kékruhás asszonyt és el is felejtettem az egész dolgot. A Hayes-ék és köztünk lévő jó barátság továbbra is fennállott és később is sokat időztem náluk. De a látományom nem ismétlődött — egész huszonegy éves koromig. Ezen a napon Godfrieddal — aki ezalatt szintén nagy fiu lett — későn jöttünk elő a tennis-pályáról és hogy hamarabb szobánkba érjünk, a félemeleti, folyosón akartunk végigmenni. Godfried ment elől. De amikor a folyosó kőkockájára tette a lábát, hirtelen megállott, s egy kézmozdulattal engem is hátratólt. A fiatal fiu tágra nyílt szeme, sápadt, átszellemült arca magára vonta figyelmemet és ez újra élénken emlékezetembe hozta gyermekkorom első látományát. Hirtelen az ablak felé tekintettem, igen, ott állott az én jól ismert, kékruhás női alakom. Most már jobban meg tudtam magyarázni különös ruházatát. Az egész ruha nehéz brocatból volt és dus ráncokban terült el rajta. Bő ujjai pedig egész a földig értek. A ruha kivágását aranyhímzés ékítette, a fejről hosszú fehér lepel omlott le. A fiatal, gyönyörű, könnyűtől ázott arcot valami arany koronaszzerű karika vette körül. Most is, mint akkor, megcsókolott egy rózsát, azután kidobta az udvarra. Újra hallatszott a lódobogás és a fiatal nő rohanva haladt el mellettünk. Mikor a közelemben ért,

valami jéghideg lehelet csapta meg az arcomat és egy percre lecsukódtak a szemem. Mire újra felpillantottam, már eltűnt és csak a Godfried nyugodt hangját hallottam.

— Bocsáss meg, hogy eléd álltam, szólt közömbösen. De amikor tágra nyílt szemeimet meglátta, zavartan hebegni kezdett:

— Hát te is láttad?

— Igen, — feleltem még mindegy remegve — Hát te már ezelőtt is láttad?

— Gyakran — felelte komolyan. A másikat is.

— A páncélos embert? — kérdeztem és az elmúlt tizenégy év olyan volt előttem, mint egy álom.

Mielőtt felelhetett volna, a nővérei türelmetlenül kiabáltak utánunk, hogy menjünk ebédelni. Ezt a tárgyat nem is beszélhettük, meg mert Godfried másnap reggel Németországba utazott. Pár hónap múlva meghalt az édes atyja és ő kapta a Lord Hayes címet.

Három év múlva, mikor éppen nagykoru lett, azt a hirt kaptam felőle, hogy régi falusi házába új lépcsőházat épített és emiatt a ház nagy részét le kell rombolni és újra éppítettetni. Különösen sokat fog szenvedni az ujtások által a régi történelmi része az épületnek. A fiatal mérnök, akitől a hirt hallottam, éppen úgy meg volt botránkozva ezen, mint én magam.

— Különös fickó ez a Hayes — mondta — annak az ódon helynek minden egyes kövét szereti és azért mégis leromboltatja. Mintha nem lehetne a lépcsőházat másfelé tenni! De nem, ő csak azt az egyetlen szárnyat akarja lebontatni, amely épp régiségénél fogva nevezetessége egész Angliának! Hígyje el, hogy valami kincset remél megtalálni, mert a lel-

kemre kötötte, hogy ha valami különös dolog adná elő magát, tüstént sürgönyözzék neki.

Erre a kijelentésre rögtön a kék asszonyra gondoltam, de az az eshetőség, hogy megtudjuk a rejtély nyitját, nem volt elég arra, hogy eloszlassa a szép ház lebontása fölött érzett szomorúságomat.

Egy hónap múlva újra meglátogattam a fiatal mérnök. Ekkor végre megtudtam az öreg ház titkát, Nem messze a folyosó magas ablakától falbontás közben egyik munkás szerszáma egy darab aranyat húzott ki a falból. A mérnök rögtön sürgönyözött a fiatal lordnak, mert azt hitte, hogy csakugyan kincsre találnak.

Lord Hayes megérkezése után újra megkezdődött a munka és ime, egyszerre egy befalazott női csontvázra bukkantak, s nem messze tőle — egy férfiera. A női csontváz mellett egy nagy ezüst kereszt volt, a férfié mellett pedig egy kard, mely formájáról ítélve a XV. századból való volt. A csontvázak egyenesen állottak, látszott, hogy élve falazták be őket, de semmi jel vagy évszám nem árulta el e kegyetlen tett keltét.

Hayes lord érckoporsóba helyeztette őket és a romba dőlő templom mellé temette csontvázukat.

Csak egy egyszerű réz kereszt jelzi pihe-nésük helyét s e szavak állanak rajta:

— »Requiescat in pace«.

Az új lépcsőház felépült, de a gazdája sohasem használja. Azóta a kék asszonyt se látta senki. De Lord Hayes mindig a muzeumokban tölti az idejét s nem fog addig nyugodni, míg ki nem kutatja, fel nem fedezi, hogy ki volt az a szép szőke asszony . . .

beszédét, akit akkor sem zavart meg beszédében, mikor erősebb szavakat használt, mert a szólásszabadságot tiszteli. Nem reflektál a támadásra, csak egy kérdésre nyilatkozik, ami nem történt meg, hogy t. i. ő a tisztviselőkre pressziót gyakorolt. Az nem felel meg az igazságnak. Hivatkozik rá, hogy a tisztviselőkre más nem mondott, minthogy kövesse mindenki a saját meggyőződését s ezért senkinek semmi bántódása nem lesz. Tisza István vádjánál téves információból indult ki. Nem sértésből mondja, de kijelenti, hogy nem tartozik felelősséggel. Azt nem állítja, hogy az ellene felhozott két dologban a törvény betűi szerint járt el, de a vármegye autonómiájának megsértését nem célozta. Az orvosnak a végső esetben engedte meg, hogy Szalontán lakják, mert Cséffán nem kapott lakást, de meghagyta, hogy mindennap köteles a körben megjelenni. Már október elején vett is ki Cséffán az orvos lakást, s így a kérdést rendezték a főszolgabíró közbejöttével. Különösnek tartja, hogy az alispán most, mikor már elintéztet nyert az ügy, mégis idehozta. Soha nem volt szándéka, hogy a vármegye autonómiáját megsértse.

A másik kérdésre kinyilatkoztatja, hogy törvényes jogánál fogva előbb szóban, majd írásban kérte, hogy a fontosabb ügyekbe betekinthesse. Erre szüksége is van; mikor Budapestre utazik, az utolsó percben a főjegyző szolgálat a fontosabb ügyekről felvilágosítással. Erre szüksége van a miniszteriumokban. Azzal végezte beszédét, hogy nem azért jött ide, hogy háborút keltsen, hanem még jogainak egy részétől is lemond a béke kedvéért.

Ujabb támadás.

Gróf Tisza István a főispán kijelentését örömmel veszi, hogy a tisztviselők politikai jogát nem korlátozza. Ezt fogadják el az ünnepélyes percben.

A főispán — folytatja Tisza — nem gyakorol pressziót. Hát az mi, hogy a megyebizottsági tagok választásánál a főispán egy tisztviselőt felszólított, miszerint lépjen vissza, hogy függetlenségét válasszanak.

Közbeküldés: Hát az előtt milyen presszióval dolgoztak!

Gróf Tisza István: Hát ha ez nem presszió, akkor e tekintetben különböző véleményük van. Majd Nadányi beszédével foglalkozik. Az alkotmányellenes időben az alispán ígerte, hogy ha bajban lesz az autonomia, megteszi a szükséges intézkedéseket. Mindkét párt el akarta kerülni a tisztviselők nyugalmának felzavarását, de ha kellett volna, mindketten tiltakoznak a törvénytelen ellen. A Fejérváry kormány ellen tiltakoztak a legerélyesebben s éppen a szabadelpártú érélyes tiltakozása buktatta meg a törvénytelen kormányt. Nem bánja, akármit irnak ő róla, de azt nem fogadja el, hogy a szabadelpártú Fejérváry büntársa volt. A vármegye megtette köteleességét. A Fejérváry kormány ellen azért nem tett semmit Biharmegye, mert nem érkezett hozzá törvénytelen rendelet. (?)

Glac Antal főispán még felemlítette, hogy a megyebizottsági tag választáskor pressziót nem gyakorolt, csak barátilag kérte Szunyogh Andor szolgabíró, hogy szíveségből ne lépjen fel. Ha ez is presszió, akkor nem tudja eléggé hatványozni azokat, amilyen pressziót azelőtt elkövettek Biharmegyében.

[[A bizottsági tagok egyrésze névszerinti szavazást kért s így döntötték el a kérdést.

Jellemző, hogy a jelenvoltak közül sokan tartózkodtak a szavazástól, sokan pedig eltávoztak. A szavazók jórésze községi jegyző és tisztviselő volt.

Beadtak összesen 155 szavazatot, ebből 127 elfogadta Tisza határozati javaslatát s ellene 28-an szavaztak.

Bizottságok alakítása.

A szavazás eredményének kihirdetését követte Balázsházy Iván előterjesztése, melyben a megalakítandó igazoló választmányra tesz előterjesztést. E szerint a jövő ciklusra az igazoló választmány tagjainak a következőket terjeszti elő. *Ertsey Péter*, dr. *Gyöngyössi István*, *Pallay Lajos*, *Szunyogh Loránd* és *Udvarhelyi Bélát*. Az előadói javaslatot egyhangulag elfogadták, melynek megtörténte után *Glac Antal* főispán az igazoló választmány elnökvé *Nadányi Károlyt* nevezte ki. A még betöltendő helyekre pedig *Széchenyi Jenőt*, *Erőss Rezsőt* és *Korbély Józsefet* nevezte ki a főispán a törvényekben biztosított jogai alapján.

Következett a közigazgatási bizottság újjalakítása. Az újjalakítás választás utján történt, melyet t. i. szavazás utján ejtettek meg. A szavazatszedőbizottság tagjai lettek: *Száhlender Károly*, *Kovács József*, *Szunyogh Szabolcs* és *Jancsó Károly*. A szavazás idejére a főispán felfüggesztette a közgyűlést.

Az ülést egyenyed óra múlva *Glac Antal* ismét megnyitotta és kihirdette a szavazás eredményét. A közigazgatási bizottságha megválasztottak: *Beöthy László* 150, gróf *Tisza Kálmán* 142, *Zigre Miklós* 123, *Lovassy Ferenc* 120, *Nadányi Károly* 34, *Korbély József* 29 és *Leszkay János* 21 szavazattal.

A közigazgatási bizottság megalakítása után a főispán bejelentette, hogy *Varga Jánost* és *Gerlán Gábort* t. b. aljegyzőkké nevezte ki, akik a hivatalos esküt ülés végén fogják letenni.

Köszönet Thalynak és Tiszának.

Tardy indítványa, mely későn is érkezett be Beöthy László indítványára mégis napirendre került. Pár nappal ezelőtt ismertették Tardy indítványát, melyben azt javasolja Tardy, hogy azon érdekért, melyeket Rákóczi Ferenc és bujdosó társainak hazahozatala alkalmával szereztek Tisza István és Thaly Kálmán, a közgyűlés szavazzon jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést a két férfinak.

Az indítványt *Keszthelyi Zoltán* főjegyző olvasta fel, melyre hatalmas éljenzés tört ki.

Beöthy László emelkedett szólásra. Ismertette, hogy ezt az indítványt oly ember tette, kinek őse mint ezredes szolgált a nagy Rákóczi kurucz táborában. Thaly Kálmán fáradagos és elismerésre méltó nagy munkájára tért rá a volt főispán. Ismertette azt a munkát, melyet kifejtett az ősz hazafi egész életén keresztül. Rákóczy tetteinek felderítésére, ismertetésére és a nagy hazafiak hazahozatala érdekében.

Thaly mellett elismerés illeti meg, ugymond gróf Tisza Istvánt is, szükséges, hogy a halmvak hazaszállításának epilogusa itt hangozzék el. Tiszát szeretik mostanában ködfátyollal letakarni, a mely alatt számtalan váddal illetik, de hála Istennek ennek a férfinak hatalmas vállai elbirják ezeket az alaptalan vádakat is.

Mikor még a hatalom kezében volt gróf Tisza Istvánnak, ő volt az, aki kieszközölte, hogy a bujdosók hamvai hazatérhessenek.

Nem akar hosszabban beszélni és kéri az indítvány elfogadását.

Az éljenzés lecsendesülte után *Nadányi Károly* beszélt. Az indítványt elfogadja. Thaly Kálmán érdemeit ismeri mindenki és a halmvak hazaszállításának kieszközölésével Tisza is kivívta az elismerést és hálátlanságnak tartaná az erről való megelégedést. A tett indítványt módosítani kívánja. A jelenlegi kormány a bujdosó nagyokat hazaárulókká nyilvánító törvénycikket eltörölte és így lett lehetővé, hogy

Rákóczi és bujdosó társai nem mint hazaárulók, hanem mint nemzeti hősök térhettek vissza. Ezek alapján javasolja, hogy a közgyűlés elismerését fejezze ki a jelenlegi kormánynak is, amiért a szegénytelen törvényt eltörölte.

A közgyűlés Tardy indítványát *Nadányi* pótindítványával kiegészítve nagy lelkesedéssel fogadta el.

A levéltár selejtezése.

E kis kitérés után a közgyűlés a tárgyszorozat következő pontjára tért. A miniszteri leiratok tudomásul vétele után *Keszthelyi Zoltán* főjegyző jelentette, hogy a vármegyei levéltár irományainak kiselejtezésére kiküldött bizottság befejezte a selejtezésre vonatkozó előmunkálatokat.

A kiselejtezendő iratok a levéltárban 19 nagy teremben vannak elhelyezve. Ezek az iratok nagyobb részt nem értékesek, azonban vannak közöttük olyan iratok is, melyek kortörténeti értékkel bírnak, a selejtezésre kiküldött bizottság javasolja, hogy azok a hatóságok és megyék, melyekre nézve az őrzött iratok értékkel bírnak, kerestessenek meg, hogy nem hajlandók-e a rájuk vonatkozó iratokat átvenni. Igen sok megőrzött irat van például *Hajdu*, *Szabolcs*, *Kolozs* stb. vármegyékre vonatkozólag. A kiselejtezési bizottság javasolja, hogy a kiselejteztet levéltárnok helyettese vagy az alkalmas hivatalnok vezesse. A levéltárnoknak a munkáért 1200, helyettesének pedig 800 koronát indítványoz megszavazni személyi pótlék címén.

Az előterjesztést egyhangulag elfogadta a közgyűlés.

A megyei hivatalos órák.

Ezután *Hegyesi Márton* indítványa következett, melyben a jelenlegi hivatalos órákat javasolja megváltoztatni. *Hegyesi* délelőtt 9—12 és délután 3—6-ig indítványozza a hivatalos órákat meghatározni. Ezzel szemben az állandó választmány a régi rendszer meghagyását javasolta.

A tárgyhöz elsőnek *Hegyesi* szólalt. Előre bocsátja, hogy az állandó választmányban javaslatára egy szavazattöbbséggel lett elvetve. — Mellőzni kéri az állandó választmány javaslatát, mert a jelenlegi hivatalos órák ellen ugyan nem fordult elő konkrét panasz, azonban az mégis hátránnyal jár a nagyközönségre.

Az inspekciós rendszerrel szerinte nem lehet semmire menni. Hangsúlyozza, hogy a jelenlegi hivatalos órákat nem is lehet megtartani, mert ha szigorúan ellenőriznék a tisztviselőket e tekintetben akkor nagyon sok fejelemi ügy adná elő magát. Ragaszkodik indítványához.

Telegdy József nem hiszi, hogy a megyei tisztviselők bárkinek is gyámkodására szorulnának. Nem látja semmi szükségét a jelenlegi hivatalos órák megváltoztatásának, mert a község érdeke az inspekciós rendszer általa meg van védve. Számos megyei tisztviselő csak a jelenlegi rendszerrel tud megélni, mert délután más foglalkozást keres.

Telegdy beszéde után szavazásra kerül a sor, melynek eredménye lett, hogy *Hegyesi* indítványát óriási szótöbbséggel elvetették. E szerint a megyei hivatalos órák maradnak a régi rendszer szerint.

Beöthy Ödön hamvai.

*Hegyesi*rek második indítványát, mely *Beöthy Ödön* hamvainak hazahozatalára vonatkozott, egyhangulag elfogadták. A közgyűlés egy előkészítő bizottságot küldött ki.

A börze visszaélései.

A közgyűlés ismét élénk lett. Következett *Nórádvármegye* átirata, melyben a »papirbuzával« folytatott visszaélések megakadályozását kívánják elérni. Az állandó választmány *Nórádvármegye* átiratát magáévá teszi. *Tisza* István gróf itt ismét szólásra emelkedett.

A papirbuzával üzött visszaélések megakadályozását célzó akciót magáévá teszi. Azon-

ban szerinte Nógrád megye felirata indoklásában számos tévedés van és e miatt a készítenő bihari feliratban más indoklást kér. Tisza határozati javaslatot nyújt be, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

A sztrájk törvény.

A közgyűlés egyik legérdekesebb pontja, a vas megyei átirat következtében a sztrájk törvény készítését illetően az állandó választmány ezt az átiratot tudomásul vette és javasolja, ebben az ügyben feliratot intéz az országhához.

E feliratában javasolni fogja a közgyűlés, hogy a sztrájk törvény az eskü alatt szolgáló tisztviselőkre, alkalmazottakra is kiterjeszkedjék.

Jancsó Károly szólott elsőnek a tárgyhöz. Az állandó választmány előterjesztésével szemben javasolja, hogy a közgyűlés az átirat felett térjen napirendre. A munkaadók kartelleket kötnek, ha ezeknek szabad a kartell keretein belül szövetkezni, szabad, ugymond a munkásoknak is. Ahol a sztrájkot törvényekkel kötözték ezek az intézkedések ott sem váltak be. Hivatkozik a német-, francia- és angolországi állapotokra. A sztrájkot Magyarországon nem kell szítani, az utóbb lezajlott események (?) megmutatták, hogy inkább a szervezeteknek kell azt mérsékelni. Felhívja a Boros-féle nyomdában legutóbb kiadott sztrájkot, melyet a szervezet szüntetett meg. Felemlíti a vasutasok sztrájk esetét is, melyből következteti, hogy ha a vasutasoknak a sztrájkra kidolgozott szabályrendeletük lett volna, nem olyan könnyen bántak volna el velük. Bizonyítja a sztrájk jogosultságát s kéri az átirat felett való napirendre térést.

Jancsó beszéde után megint Tisza beszélt.

Tisza István általános csend közepette emelkedett ez uttal harmadszor szólásra. Tekintve az idő előrehaladottságát beszédét rövidre kívánja fogni. Előtte szóló Angolországára vonatkozó példáját újság közleményből vett adatnak mondja. Nagy súlyt fektet annak meghatározására, hogy a sztrájkban hol kezdődik a terrorizmus. Ami az ő nézetét illeti kijelenti, hogy nem egyezik az állandó választmány javaslatával. O sem a sztrájk letörésének, sem pedig a polgárok gyülekezési jogai megnyirbálásának, nem barátja. Meg van győződve, hogy a sztrájk jogának gyakorlására vonatkozó törvény surlódást fog előidézni. Ebbe azonban bele kell törődni, mert az élet surlódásokból áll. A munkásság vezetősége nem áll teljesen munkásokból, hanem részben, becsületes, de elfogult emberekből, részben pedig hivataloszerűleg működő demagógokból, élősdiékből áll. Ha megadják a munkások jogait, akkor ezt az utóbbi beteg anyagot önként kiveti magából a munkásságtól. Hogy a terrorizmus hol kezdődik, az egyes esetekben a helyi hatóságoktól függ. O rájuk van bízva annak eldöntése, hogy a sztrájkba hol kell beavatkozniok.

A most lefolyt villamos vasutasok sztrájkja élénken mutatja meg, hogy a terrorizmus hány véres fej szokta képviselni. Érdekes volna átlapozni a napilapokat is, hogy mennyi áldozata szokott lenni a terrorizmusnak s ezek az áldozatok mind a sztrájk törvényekből kerülnek ki. A sztrájk-törvény szó nagyon tág fogalom, azt lehet belőle magyarázni, hogy a sztrájk törvény útján akarják megszüntetni. Javasolja e szó törlését. Végül határozati javaslatot nyújt be, mely szerint: mondja ki a közgyűlés, hogy Vas megye átiratát tudomásul veszi s elhatározza, hogy egy önálló felirattal járul a képviselőházhoz, melyben kéri fogja úgy a munkások, mint a munkaadók viszonyainak egyenlő mértékkel való szabályozását.

Tisza javaslatát a közgyűlés elfogadta.

Ez után Glacs Antal főispán az ülést 1 óra után berekesztette s annak folytatását ma délelőtt 9 órára tűzte ki.

Wekerle bucsukihallgatásán. Wekerle Sándor miniszterelnököt holnap délelőtt fogadja a király bucsukihallgatásán.

Rakovszky és Bakonyi. A folyosón Rakovszky István és Bakonyi Samu között a tegnapi delegációs ülésen történetekből kitolyólag nagy vitatkozás folyt. Rakovszky kikelt a függetlenségi párt ellen, amely a hatalmat is kezében akarja tartani és a mellett kurukodni is. Egy rókáról két bőrt nem lehet huzni. A függetlenségi párt nem szépen viselkedik a néppárttal szemben, holott pedig sokan mandátumukat Zichy Aladárnak köszönhetik, míg ellenben Zboray Miklósnak ellenjelöltet állítottak. De persze, ha ezt megmondjuk nekik, akkor nagy a felháborodás Izraelben.

— Kérlek, szólj közbe Bakonyi, csak ne csinálj megint felekezeti kérdést. En itt magyar képviselő vagyok és pedig a legmagyarabb városnak, Debrecennek a követe.

Rakovszky azonban így válaszolt.

— En is magyar képviselő vagyok, de azért sértésnek venném, ha valaki nem tartana katolikusnak.

Az orosz nagykövetség Kossuth Ferencnél. A lábbadozó kereskedelemügyi minisztert, Kossuth Ferencet, ma délelőtt meglátogatta Kuroszáv Leó herceg orosz nagykövet, valamint Maresenko vezérkari ezredes katonai attasé és Demidov Elin nagykövetségi titkár. Kossuth Ferenc, aki ma már fölkelte beteggyábjából, a vendégeket dolgozó szobájában fogadta.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 19.

Az ülésnek, amelyet Fusth Gyula elnök valamivel tíz óra előtt nyitott meg, huszonhét tárgya volt. A Ráth György Múzeum létesítéséről szóló törvényjavaslat, Lotz Károly művészi hagyatékának az állam részére való megszerzéséről szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása, az algezirasi konferencia főokmányának becikkelyezéséről való javaslat, a külkereskedelmi viszonyok rendezéséről, a birói szervezet módosításáról és a mértékhitelítéséről való törvényjavaslaton a főrendiház módosításai, a tengeri szabadhajózáson tett módosítások és a tizenkét mentelmi ügy. Az ülés végén ezenkívül miniszteri válaszok és interpellációk.

Az apróbb ügyek után a birói és ügyészi szervezet némely módosításáról szóló javaslat tárgyalásánál Polónyi Géza igazságügyminiszter megköszöni a Háznak, hogy ezt a törvényjavaslatot a költségvetés elintézése előtt vette a tárgyalás alá. A kormány rajta van, hogy a birák és ügyészek anyagi helyzetét javítsa, de ez mind átmenet nélkül kivihetetlen. A kormánytól nemcsak a birák kívánják helyzetük javítását: ott vannak a vasutasok, a tanítók stb. A birák helyzetén ez a törvényjavaslat csak ideiglenesen van hivatva segíteni, a kormány még egyéb intézkedések útján is szándékozik a birói kar helyzetén javítani. Bejelenti, hogy a birák helyzetének javításához 3,400.000 koronát kell állandóan bevenni a költségvetésbe.

A kóbor cigányok.

Polónyi Géza igazságügyminiszter válaszol: Samassa Jánosnak egy régi interpellációjára a kóbor cigányok ügyében, akik miatt gyakran

veszedelemben van a közbiztonság. Samassa statáriumot kíván; a miniszter kijelenti, hogy ez iránt nem intézkedhetik, mert a statáriumot törvényeink már eltörölték. A választ a Ház tudomásul veszi.

A vasárnapi munkaszünet.

Samassa János a vasárnapi és ünnepnap munkaszünet megtartása érdekében interpellál, s kérdi, hajlandó-e a kormány erről törvényjavaslatot készíteni?

Wekerle Sándor miniszterelnök: A vasárnapi munkaszünetről már van törvényünk, mely szociális alapon készült el; vallási szempontok nem irányadók, mert ez a felekezetek békéjének megbolygatásával járna.

A vasárnapi munkaszünet kiterjesztésével azonban foglalkozik a kormány. A korcsma és pálinka üzletekre is kiterjesztik bizonyos fokig a vasárnapi munkaszünetet. (Helyeslés.)

A Ház a választ tudomásul veszi.

Somogyi Aladár a kerületi betegsegélyző pénztár ügyében interpellál.

A topánfalvi járásbiróság fogháza.

Vajda Sándor a topánfalvi járásbiróság fogháza miatt interpellál.

Polónyi nem tartja valami borzasztónak, hogy a topánfalvi urakat nem a fogházba, hanem az iskola folyosójára zárják el. Az interpellációnak az volt a célja, hogy a nemzetet a külföld előtt hamis színben tüntesse föl. (Zaj.) Romániában is megessik, hogy valaki fázik a fogházban. (Derűtség.) Nem lehet azt mondani, hogy valakit künn várakoztatnak a hidegben csak azért, mert román. (Nagy zaj.)

Vajda Sándor: Nem azt mondtam!

Polónyi kijelenti, hogy minden konkrét panaszt megvizsgál, de az általános vádaskodásokat visszautasítja.

Vajda Sándor szólásra jelentkezik.

Egy függetlenségi képviselő: Le kell köpni!

Vajda Sándor: Tessék megtenni és kompromittálja magát vele!

Kállay Leopold: Letörli és azt mondja, esik az eső.

Vajda Sándor kijelenti, hogy nem volt szándéka gyanúsítani. Nemzetiségi különbség nélkül csak másodrendű polgárnak tekintik a parasztot, a munkást. Ezért interpellált. Azt érti, hogy a Burdea ügyről nem nyilatkozott a miniszter, de erről az ügyről, a melyet most előhozott az interpelláló, elfogulatlanul nyilatkozhatott volna.

Polónyi Géza kijelenti, hogy a Burdea ügyről nem nyilatkozhatott, mert nem intéztek hozzá interpellációt; ha ez megtörténik, azonnal fog felelni. A Ház a választ tudomásul vette.

Zakariás János a tisztviselők szolgálati pragmatikája ügyében interpellál.

Wekerle Sándor miniszterelnök kijelenti, hogy a pragmatika iránt előterjesztést fog tenni. A pragmatikát a községi és törvényhatósági tisztviselőkre is ki kell terjeszteni, ezért késik még a javaslat.

A ház a választ tudomásul vette s ezzel az ülés véget ért.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket megelőző beküldeni szíveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési felhívás.

Fel-felhangzik naponta a közönség panasza a tisztességtelen sajtó ellen. Amely beleavatkozik a magánélet szentélyébe. Amelynek művelői tollal irnak, de revolverrel dolgoznak. És a mely ellen kellene már valamit tenni . . . mondják itt is, ott is.

Kellene tenni és még sem történik semmi. Mert a közönség olyan sajtót kap, amelyet érdemel.

Levegőből a sajtó nem él meg, hanem a közönségből. Ha a közönség botrányhajhászó revolverlapokat támogat, hát akkor ne tessék panaszkodni a botrányok, a revolverezés miatt.

Uj év kezdetén jó lesz ezzel számot vetni.

Tizenharmadik évfolyamába lép lapunk. Nehéz idők viharait állottuk ki, de a viharok csak megedzették erőnket, fokozták kitartásunkat, hogy soha egy pillanatra se feledjük a Tiszántul célját, hivatását. Hivatásunk az, ami a tisztességes sajtóé lehet: erős keresztény magyar társadalmat nevelni s annak kezébe jó ujságot adni. A vallásos, erkölcsös, hazafias magyar ember a mi ideálunk, azt szolgálja tollunk immár tizenkét év óta. Eseményekért küzdünk, a közérdeket szolgáljuk.

A mikor a sajtó kinövészei a közönségnek nyakára kezdenek nőni, nem lesz szerénytelenség tőlünk, ha egyszerűen multunkra mutatunk. Ami multunk erős záloga jövőnknek. Mikor tehát az uj év kezdetén a közönség hathatós támogatását kérjük, abban a reményben tesszük, hogy a sajtóra való panaszkodás nem marad üres szó s meglesz az a tanulság belőle, hogy a közönség a maga érdekében is a tisztességes sajtó zászlaja alá áll.

Lapunk előfizetési ára marad a régi:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 "

Helyben házhos hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 "

A »TISZÁNTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala

UJDONSÁGOK.

Egyházi kinevezések.

A király a pozsonyi székesegyházban a megüresedett mesterkanonoki széket *Markovics István* szentszéki ülnöknek és egyháztai plébánosnak; az eperjesi gör. szert. kath. székeskáptalanban megüresedett ifjabb kanonokságot *Kovalicsky Zenó* püspöki irodaigazgatónak, végre a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett veszprémi püspöki címzetes apátságot *Huber Gyula* barcsi plébánosnak adományozta. Dr. *Karsch Lollionnak* címzetes apáttá és *Bundala Mihálynak* rochenitzi címzetes préposttá történt jeleztek kinevezését a hivatalos lap mai száma közli; közli továbbá *Nyes Mózes* iskolai kanonoknak örkanonokká és *Buteán János* irodakanonoknak iskolai kanonokká való előléptetése királyi jóváhagyását a nagyvá-

radi gör. kath. székeskáptalanban. A megüresedett irodakanonokságot, mint lapunk más helyén megirtuk dr. *Stán Flórián* belényesi főgimnáziumi tanár nyerte el.

* **Uj görög kath. kanonok.** A nagyváradai gör. kath. székeskáptalanban *Fuhász* kanonok halálával megüresedett helyet a király dr. *Stán Flórián* belényesi főgimnáziumi tanárnak adományozta. Az uj kanonok egyik legképzettebb tagja a gör. kath. klérusnak. Szigoru tanár, de azért szeretik tanítványai. Szorgalmával és tehetségével szegény sorsból küzdötte föl magát a káptalann tagjai közé.

* **A közgyűlés folytatása.** A tegnapi zajos közgyűlést ma csendes nap fogja felváltani. A harcosok, kik a tegnapi közgyűlést oly tulságos élénkké tették, mindannyian hazavándoroltak. A bevonult jegyzők hazamentek pasusokat gyártani és várni az újabb riadót, mely őket ismét berendeli. A geszti remete is visszament magányába. A mai tárgysorozaton még vannak érdekes ügyek, melyek azonban nem fognak vitát provokálni; a szakosztályok javaslata mindenben el lesz fogadva. Tekintve azonban a még hátralévő ügyek nagy számát, valószínű, hogy péntekre is jut egy pár darab.

* **Károly Irén egyetemi magántanár.** *Károly Irén* dr. premontrei tanárt egyetemi tanárrá promoveálták a kolozsvári *Ferenc József* tudomány egyetemen. *Károly Irént*, a városunkban is előnyösen ismert tudós physikust csak méltó kitüntetés érte e promoteálással, előadását f. hó 17. tartotta a matematikai és physikai kar s nagyszámu hallgatóság előtt. Az elektromos sugarakról saját találmányu gépeivel, melyek egyébként már kültöldön is közkeletűek. Előadása után a kar dékánja ünnepélyesen fogadta az egyetem tagjává s egyben felkérte őt, hogy már a következő félévben kezdje meg rendszeres előadását az elektromosság-tanból. *Károly Irént* az előzetes magántanári vizsgálat mellőzésével, tisztán irodalmi működése alapján érte e kitüntetés. A kolozsvári tudományegyetemen, mint a dékán üdvözlő beszédjében kifejezte, sokat várnak *Károly Irén* tudományos működésétől.

* **A király a Népszínház tagjainak.** A király, mint fővárosi tudósítónk jelenti, magánpénztárából 1000 koronát adományozott a Népszínház tagjainak felsegélyezésére.

* **Felebbezés a fizetésrendezés ellen.** A városi tisztviselők fizetésrendezése ellen tegnap érkezett be az első felebbezés. *Papolicsy Ferenc* főpénztárnok adta be, azért mert a közgyűlés által elfogadott új osztályozásnál nem lett az első aljegyzővel, I. alkapitánynyal, árvaszéki ülnökkel, mérnökkel együtt magasabb III. osztályába helyezve, hanem az előzetesen megállapított most már IV. osztályban maradt. A felebbezésben azt fejtegeti, hogy a meg nem felebbezett állásokat jogtalanul bolygatta meg a közgyűlés, mert azt már jóváhagyta a miniszter. Hivatkozik továbbá arra, hogy olyan tisztviselőket magasabb osztályba helyeztek, akik rangban ő nála alább vannak s nincs a közgyűlésben szavazati joguk. Eddig ha ezekkel egy osztályban volt is ezekkel, de 500 kor. működési pótléka volt az első javaslatban. Végül azt hozza fel indokul, hogy 2 év előtt I. alkapitányi állásból lett főpénztárnok s ezzel előléptetve lett. Most azonban az I. alkapitány magasabb osztályban van felvéve, mint ő, tehát degradálva lett. Kéri a minisztert, hogy őt is a III. osztályba sorozza.

* **A gázgyár megvétele.** Tegnapi számunkban említést tettünk, hogy a város-házán értekezlet volt az irányban, hogy a gázgyárat megvegye Nagyvárad városa, illetékes helyről nyert információ szerint közöljük, hogy az értekezleten a gázgyár részéről senki nem volt jelen az értekezleten s a gázgyár vezetői mit sem tudnak a város szándékáról. Az értekezletet a tanács tagjai tartották.

* **A Mensa Academica segélyezése.** A nagyváradai kir. jogakadémián mozgalom indult meg a szegény sorsu joghallgatók segélyezése céljából Mensa Academica felállítására. A szeg. célu intézmény létesítői anyagi támogatásért fordultak Nagyvárad városához. A tanács a fedezetre vonatkozó véleményezés végett a kérelmet kiadta a főszámvevőnek.

* **Halálozás.** *Mezey János* körözs-utcai kereskedőt súlyos gyász érte; édesanyja öz. *Mezey Andrásné*, 78 éves korában kedden elhunyt. Temetése ma, december 20-án délután fél 3 órakor lesz a timár-utcai gyászhasztól.

* **Az Isten nevében.** Egy szegény cipész iparos súlyosabb betegségben szenved s utóbb már szeme világát is teljesen elvesztette. Az orvosok véleménye szerint a budapesti klinikán hosszabb kezelés által visszanyerhetné látását, azonban a betegséggel járó költségek vagyoniilag teljesen tönkre tették s úgy ő, mint családja a legnagyobb nélkülözések között van s a fővárosba utazással járó költséget sem bírja megszerezni. Tekintve, hogy egy család kenyérkeresőjének súlyos állapotáról van szó, ezuton kérjük a nemes szívü emberbarátokat, hogy kegyes adományaikkal lehetővé tegyék Budapestre utazását. Bármily csekély adományt a szerencsétlen ember nevében köszönettel fogadunk, A jószívü adakozóknak, ha úgy kívánja, a nyomorba jutott szegény iparos nevével is szolgálunk.

* **Marólugot ivott.** Nagykeréki községben *Balogh István* cigány felesége *Kádas Zsuzsa* megunta a füstös páriát s bsnatában marólugot ivott. Súlyos sérülésével beszállították a biharmegyei közkórházba.

x **Karácsonyi ékszerék és órák kedvező bevásárlás folytán olcsó alkalmi árban kaphatók az előnyösen ismert Ssilágyi Géza és társánál fő-utca Orsolya Zárda épületében Sebő Imre papir üzletével szemben.**

x **A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legcsinosabb névjegyek, valamint a legszebb báli és esküvői meghívók, ugyesintén mindenféle nyomtatványok jutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.**

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Csütörtök: Népgyűlölő.
Péntek: Népgyűlölő.
Szombat: Vig özvegy
Vasárnap: d. u. Gróf Hamlet, este Szép Ilonka.

A népgyűlölő.

Ibsen minden nagysága mellett el kell ismerni, hogy a Népgyűlölő a közönséget untatta. Egy-egy pattogó kijelentést a karzat megtapsolt; egy-egy találó ötletben, az emberi gyöngesség egy-egy hü rajzában az egész közönség élvezetet talált; hanem azért mindenki aggodott az V. felvonás végén. Éreztük u. i., hogy a darab a végén nem fog befejeződni s

aggódtak a félénkebbek, hátha az V. felvonás nem az utolsó? Szerencsére Ibsen egy ötlettel vágja ketté a csomót, azt mondatván hőseivel, hogy az a legboldogabb ember, aki egyedül él.

A sok szónoklatból, sok filozofálásból összeszedett darabban a jellemek festése művészi és klasszikus. Olyan tökéletes rajza mindenik egy-egy kisvárosi alaknak, hogy jobbat keresve sem lehetne találni. Ezeket a jellemeket elég jól is játszották. *Tóth Elek* Stochmannja csupa hév és lelkesedés volt; ellentétje *Fehér Gyula*, a rideg önzés és számítás. A korlátolt nyomdatulajdonosnak igen jó személyesítője volt *Hajnal György*, míg az újságíró *Nagy Sándor* játszott a meglehetősen sikerrel. Kisebb szerepekben *Kovács Margit*, *Szarvasi Verő Janka* ügyeskedtek.

Csak a kissé hiányos szereptudás fölött nem tudott átügyeskedni *senki*. Nyelvbotlás, tévedés, akadozás volt bőven. Közönség annál kevésbbé bőven. —r.

TÁVIRATOK.

A magyar delegáció.

Budapest, dec. 19. (Saját tud. táv.) A magyar delegáció ma délelőtt *Zichy Tivadar* gróf elnöklésével ülést tartott. Az ülésen napirend előtt felszólalt *Nagy Emil*, aki a függetlenségi pártnak követezte a döntő sulyt *Rakovszky* tegnapi beszédével szemben.

Kovács Pál támadja *Rakovszkyt* és a 67-eseket.

Bernáth Béla: A magyar ipar és kereskedelem és a magyar nyelv jogainak elismerését követeli a hadseregben és a hadsereg részére való szállításoknál.

Bathhány Tivadar gróf *Rakovszky* tegnapi beszédére válaszol. Hangsúlyozza, hogy csupán a függetlenségi párt előzenyességéből vannak a delegációban többségben a 67-esek, Kár tehát vele dicsekedni.

Rakovszky személyes kérdésben kijelenti, hogy szívesen átadják egészen helyüket a függetlenségieknek.

Az elnök ezután szünetet adott, mely után

Kmetty a diplomáciában és hadügyben önálló szerveket kíván Magyarországra részére. Megjegyzé, hogy a hadsereg Magyarországon a német tisztek miatt ellenzenves. Magyar cimert és lobogót és magyar tiszteket kíván. *Issekutz Győző* személyes kérdésben tett felszólalása után, áttértek a napirendre.

A választóreform Ausztriában.

Budapest, dec. 19. (Saját tud. táv.) Bécsből táviratozzák: Egészen bizonyosnak látszik, hogy az urakháza plenuma is változatlanul elfogadja a képviselőház által megszavazott választótörvényt. Ennek már az a következménye, hogy *Lamasch udvari tanácsos* lemondott az előadói tisztségről és így ennek előadója valószínűleg *Cedik báró* lesz.

Felrobbant spiritusz-raktár.

Budapest, dec. 19. (Saját tud. távirata) Marseilleből jelentik, hogy tegnap éjjel 1 óra-

kor a botanikus kert közelében egy spirituszraktár felrobbant, A közelben a robbanás következtében egy két emeletes ház összeomlott, sok embert temetvén a romok alá.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, december 19.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, december 19.

Buza április	— — —	14.88	—	14.45
Rozs április	— — —	13.30	—	13.32
Tengeri ápt. 1907	— — —	10.32	—	10.34
Repeze aug.-ra	— — —	26.80	—	27.—
Zab ápr.-ra	— — —	15.00	—	92.78

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1906 dec 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	116.40
Magyar koronajárdék 4%	— — —	95.95
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	84.47
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	95.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96.—
Magyar gyermekny sorsjegy-kölesön	— — —	204.50
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	153.—
Osztrák járdék papirban	— — —	90.—
Osztrák járdék ezüstben	— — —	100.10
Osztrák korona járdék	— — —	117.—
Osztrák járdék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.60
Magyar hitelbank részvény	— — —	814.50
Városi villamosvasut	— — —	327.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	679.—
20 frankos frankos (Napoleonor)	— — —	14.12
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	676.50
Német birodalmi márka	— — —	19.90
London vista	— — —	11762
Páris vista a	— — —	95.41
20 márkás arany	— — —	23.40

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1906. december 17. napján tartott vásárban eladott természetnyek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 1-ső	13.20	13.—	Kétszeres
buza	12.80	10.80	10.60
Rozs	10.20	10.—	
9.80	Árpa	12.—	uj
11.80	11.60	Zab	13.60
13.40,	13.20	Tengeri	8.60
8.40	—	Borsó	30
Lenese	36.—	Bab	18.—
Köleskása	36.—	Burgonya	5.—
100 kiló lánghiszt	25.20	Zsemlyeliszt	24.20
Fehérkenyér	23.60	Barnakenyér	20.—
Széna fuvarral	6.—	Szalma fuvarral	1.20
Sőzött szalonna	160.—	Zsup-szalma	14.—
Alom-szalma	10.—	1 köbméter bükkfa	8.—
Tölgyfa	8.—	Cserfa	8.—
1 kiló marhahus I. o.	1.44,	kila marhahus II. o.	1.36
1 kiló marhahus III. o.	1.28	1 liter ó-bor	1.—
1 liter uj-bor	80.—	liter pálinka	—
.72,	1 liter szilvapálinka	1.60,	1 liter szesz
2.—	1 m. kőszó	21.80.	1 mm. nyers faggyu
72.—	1 m. m. olvaszt. fagyu	92 —	1 mm. szappau
50.—	1 mm. birka gyapju	—	1 m. m. magyar gyapju
1 mm. —. hlt. -bor	64 —	1 hlt. ujbor	38
1 m. m. mész	1.80	1 mm kemény faszén	5
5 mm. puha faszén	3. —	1 hlt. kendermag	—
1 hlt. köles	—	1 hlt. repese	—
1 hlt. dió	38 —	1 hlt. mogyoró	—
1 hlt. aszalt szilva	—	1 kg savanyu káposzta	—
1 kg szalonna nyers	1.44	1 kg sertéshus	1.44
1 kg vereshagyma	14.—	1 kg foghagyma	40
1 kg bors	2.20	1 kg paprika	4.50
1 kg barna kenyér	18.—	Egy liter kőolaj	44

Marha ártáblázat 1906. évi dec. 17—18.
1 pár I-ső rendű jármos ökör 760—950 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör 640—840 korona.
1 pár III-ad rendű jármos ökör 580—700 korona.
1 drb fejős tehén 260—500 kor., 1 drb vágó ökör 300—480 kor. 1 drb. vágó tehén 250—400 ökör
1 drb veres borju 42—60 kor. 1 drb. fél éves borju 75—100 kor., 1 drb egy éves borju 80—1 90 kor., 1 drb két éves borju 100—250 korona. 1 drb hizott sertés 116—120 kor., pár fél éves sertés 38—60 kor., 1 pár egy éves sertés 72—90 kor 1 pár két éves sertés 130—190 korona. 1 drb igás ló 170—250 korona. 1 párökörbőr 80—100 gor., 1 pár tehénbőr 60—80 kor. 1 pár borjubőr 10—12 kor., 1 pár ló bőr 30—36, korona.

NYILTÉR.

Özv. Dr. Deákné

Fog műtermében

Lakik: Nagyvárad Szilágyi-Dezső u. 18.

A legjobb amerikai porcellánból készít

fogakat,

végez minden ebbe vágó műveletet.

Ki a bűnös?

Az, aki olcsón vesz és drágán ad vagy az, aki bármely árban vesz, hanem félig ingyen adja az árut?

Egyik sem bűnös, mert az

MESE DOLOG

Majdnem hihetetlen, hogy mit tesz

Hevesi „Párisi nagy Áruháza”

Zöldfa utca, Zöldfa szálloda alatt. Visszadja a pénzt annak, aki nem találja, nyereségnek bevásárlásait. A karácsonyi alkalomra, mindent eladunk:

Gyermekjáték és Karácsonyfa díszekből bámulni való tárlat. Mindenféle férfi és női divatcikk.

Ahol egy millió tárgy van, ott mindenki találhat venni valót. Arukat nem irunk ki, nem akarjuk magukra haragítani kereskedő társainkat.

A nagy karácsonyi gyermekjáték kiállítását díjtalanul megtekinthető.

Visszontelárusítóknak rendkívüli árengedmény.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

T. munkatársainkat, akik a karácsonyi számba cikket szántak, felkérjük, sziveskedjenek dolgozataikat még ma vagy holnap beküldeni.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUOSKIOS GYULA.

Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindentféle bankügyletet, u. m. váltókölcst nyujt, jelzálogkölcst ad kamatokra betétetni elfogad: könyvre, 5- % mellett és folyószámlára, valamint folyószámlakölcsonöket nyujt.

Konvertál kölcsonöket előnyös kamatlb mellett, előleget nyujt érték-papirokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet helyisége **Szaniszló-u. 61. sz.** alatt Uri és Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Belépési felhivás.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félre tenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetéti könyvecskek kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) eszközöltetik.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután . . . . . 3—5-ig,
Csütörtök délután . . . . . 3—5-ig.

HIRDETESEK

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

A Nagyvárad Hítelbank takaré- és segélyszövetkezet 1907 január 1-én nyitja meg

V-ik évtársulatát.

Beiratkozni már most lehet a szövetkezet helyiségében.

Kossuth Lajos-utca 10 szám.

Értesítés.

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága részvényeseinek 1906 november 25-én megtartott közgyűlésén hozott

határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 500000 koronával

m á s f é l m i l l i ó,

azaz egymillió ötszáz ezer koronára felemeli a következő módokat mellett:

1. Kibocsájtanak 2500 darab új részvényt 200 korona névértékkel.

2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, a tartaléktőkére 100 korona, összesen tehát 300 korona fizetendő: azonfelül a részvény kiállítására és illeték fejében 3 korona.

3. A részvények értékében 50%, azaz százötven korona fizetendő, míg a másik 50%, azaz százötven korona, valamint a 3 korona kiállítási díj legkésőbb 1906 december 31-ig. Ezen időpontig a befizetett összegek után 50 százalékos kamattérül vissza, míg ellenben a késedelmes fizetők 1907 január 1-től számított 6 százalékos kamatot tartoznak fizetni.

4. A részvényesek az új részvényre elővételi joggal bírnak s pedig aképpen, hogy két darab régi részvényre egy új részvény jegyezhető.

5. Az új részvények a régiekkel mindenben egyenlők s már az 1907. üzletév jövedelmében részesednek.

6. A részvényesek elővételi jogukat részvényeik bemutatásával 1906. évi december 15. napjáig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárhatóideje 1906. december 20-ik napja.

Nagyvárad, 1906. november 25.

Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb árú kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér,** homályos (matt), színes fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák és osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári vilámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

v i l l a m o s v i l á g i t á s i

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, vilámpák kezelését, hozzávadász szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Az 1906 évi december hó 1-én esedékes

**4%-os magyar koronajáradék
és 4%-os magyar jelzálog sorsjegyek
szelvényeit**

már november 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Nagyvárad Takarékpénztár.

Tisztességes kiszolgálás mellett ajánlunk

részletre

kizárólag jobb minőségű ruházati cikkeket

Tisztelettel

KLEIN GÉZA és ÖDÖN

ruha- és divatruháza Nagyvárad, Fő-utca, a Széchényivel szemben.

Női, leány, és gyermek-felöltöket, valamint férfi és fiutéli kabátokat és ruhákat készen vagy méret után. Nagválaszték mindenféle stűm, ruha, pongyola és blouz-szövetekben, ugyszintén finom fekete és világos divatkelmékben. Legnagyobb raktár pamut és cérna-vásznakban, kitűnő kanavász. Raktáron tartunk teljes menyasszonyi kelengyékét minden árban, ugyszintén férfi-, gyermek fehérneműt, valamint harisnyákat. — Összes szoba-berendezési cikkek kaphatók, ugymint: ágygarnitúrák, függönyök, paplanok, matrácok stb.

Szőrme árak, barkettek és trikot alsó szoknyák.

Gyászruhák megrendelhetők, 6 óra alatt elkészíttetnek.

Olcsó árak!

Tessék meggyőződni!

Olcsó árak!

Új varroda és szabász-terem.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy üzletemet egy, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő gyermek- és női ruha, valamint mindennemű férfi, női és gyermek fehérnemű varrodával és szabászteremmel bővítettem ki úgy, hogy aki *Alkalmi Áruházamban* igen jutányos árért vásárolt szövet, schifon, vászon, flanel, barchet vagy bármily árucikket, gyorsan, izlésesen és *eddig még nem létezett* olcsó árban készítettem el. Az általam elvállalt darabokért felelőséget vállalok.

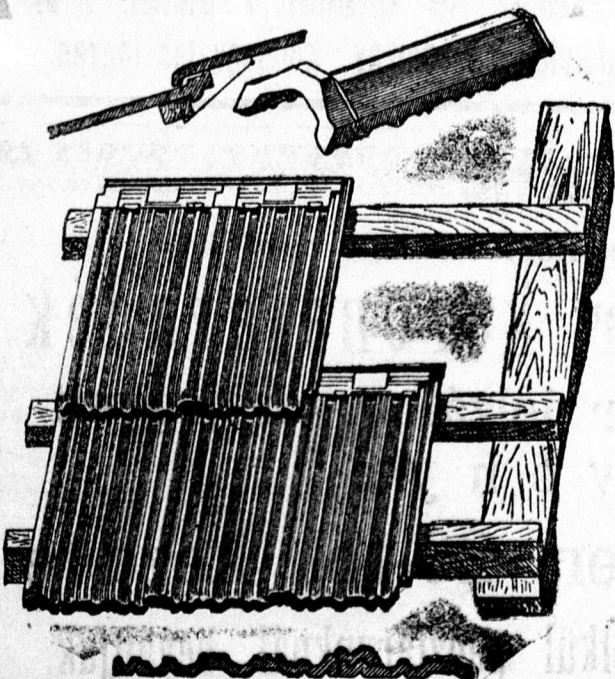
Miután ezen vállalatomat nem anyagi érdekből, hanem csupán a tisztelt vevőim kényelmére és kívánságára rendeztem be, kérem próba rendeléseikkel állításom valódiságáról meggyőződni.

B. pártfogást kérve, vagyok kitűnő tisztelettel, az Alkalmi Áruház tulajdonosa

SZÉKELY JENŐ

Fő-utca, Rimanóczy-palota. Fröhlich-féle hentesüzlet mellett.

Helyi és vidéki telefon 633. szám.

ROSENBERG IZSO

impregnált cementfedélcserép gyára,
Nagyvárad.

Ajánlja kitűnően bevált cementfedélcserép gyártmányait.

Évi gyártási képesség 1.000.000 darab.

Piros, fekete és cementszürke színben! Legmesszebb menő szavatosság!

Hőfuvásnak és esőnek ellenálló anyag.

Telefon 67. szám.

Jutányos árak!

Telefon 67. szám.